

КЗ БМР Білоцерківська міська централізована
бібліотечна система імені П. Красножона

ХРОНОС

Зошит XVIII

Матеріали краєзнавчого клубу
за грудень 2020 року

Під загальною редакцією
Євгена Чернецького



Біла Церква
2020

КЗ БМР Білоцерківська міська централізована
бібліотечна система імені П. Красножона

ХРОНОС

Зошит XVIII

**Матеріали краєзнавчого клубу
за грудень 2020 року**

Під загальною редакцією
Євгена Чернецького

Біла Церква
2020

УДК 908 (477.41-21Біла Церква)
Х 94

Вісімнадцяте засідання краєзнавчого клубу "Хронос"
було проведено в грудні 2020 р.
в дистанційному режимі

© КЗ БМР БМ ЦБС, 2020
© Автори, 2020

ЗМІСТ

СТАТТІ	5
Чернецький Є. Метричний запис про народження і хрещення Лаврентія Похилевича в 1816 році	7
Мартиненко О., Поліщук О. Маловідомі факти перебування космонавта П. Р. Поповича у Білій Церкві.....	11
Стародуб О. Пансіон-гуртожиток Білоцерківської чоловічої гімназії (1892-1917).....	15
Ярмола О. До питання про білоцерківський період життя Дмитра Леонідовича Похилевича (1897-1974).....	31
Бурлака С. Історія порятунку єврейських дітей в дитбудинку № 2 в роки нацистської окупації	35
Бондар А. Білоцерківські артілі “Швейпромкооп”, “Швейтруд”, “Промвзуття” та “Промремонт” (1944-1953 рр.).....	45
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	55

Олександр Мартиненко, Олена Поліщук

Маловідомі факти перебування космонавта П. Р. Поповича у Білій Церкві

Павло Романович Попович народився 5 жовтня 1930 р. у смт. Узин Білоцерківського району Київської області. Перший космонавт-українець, генерал-майор авіації (1976), кандидат технічних наук (1977). Депутат Верховної Ради УРСР 6-11-го скликань. Після війни продовжив навчання у школі № 1, працюючи кочегаром на заводі. Після школи вступив до ремісничого училища № 5 у Білій Церкві, яке закінчив з відзнакою. Отримав спеціальність столяра.

У 1947 р. вступив до Магнітогорського індустріального технікуму, який закінчив у 1951 році. Паралельно займався у місцевому аероклубі. У 1954 р. закінчив Качинське військово-авіаційне училище льотчиків. Після закінчення училища служив у частинах ВПС СРСР. 1968 р. закінчив Військово-повітряну інженерну академію імені М. Є. Жуковського.

1960 р. зарахований до загону радянських космонавтів (група ВПС № 1), секретар партійної організації загону космонавтів.

Перший політ відбувся 12 серпня – 15 серпня 1962 року. Це був перший у світі груповий політ двох пілотованих кораблів. Кораблем “Восток-4” керував Павло Попович, а “Восток-3” був під командуванням Андріяна Ніколаєва. В ході групового польоту були проведені перші експерименти з радіозв'язку між екіпажами двох кораблів в космосі та взаємне фотографування, виконана широка програма науково-технічних і медико-біологічних експериментів. Попович проводив орієнтацію корабля в просторі за допомогою системи ручного управління. В ході польоту 12 серпня 1962 р. Павло Попович на прохання конструктора Сергія Корольова заспівав пісню “Дивлюсь я на небо та й думку гадаю”, яка стала першою піснею виконаною в космосі. Після першого польоту у космос був у складі групи

космонавтів, яких готували до польоту навколо Місяця на космічному човні "Л-1".

Павло Романович мав почуттям гумору. В першому польоті він доповів на Землю: "Земля, я Беркут. Готовий висадитись на Місяць!" Кажуть, як тільки про це доповіли американському президенту Ніксону той відповів: "Ми щойно програли ці перегони!" За успішне здійснення першого у світі групового космічного польоту і проявлені при цьому мужність і героїзм Попович 18.08.1962 р. отримав 1-шу Зірку Героя.

Другий політ в космос Попович здійснив 3-19 липня 1974 р., як командир екіпажу космічного корабля "Союз-14" (спільно з бортінженером Ю. П. Артюхіним). 5 липня 1974 "Союз-14" провів стикування з науковою станцією "Салют-3", що знаходилася на орбіті з 25 червня 1974 року. Сумісний політ космічного комплексу "Салют-3" – "Союз-14" продовжувався 15 діб. За час польоту космонавти досліджували геолого-морфологічні об'єкти земної поверхні, атмосферні утворення і явища, фізичні характеристики космічного простору, провели медико-біологічні дослідження з вивчення впливу чинників космічного польоту на організм людини і визначення раціональних режимів роботи на борту станції. За цей політ на орбітальній станції "Салют-3" і на космічному кораблі "Союз-14" 20.7.1974 р. Павло Попович вдруге отримав Зірку Героя.

З січня 1982 по грудень 1989 р. – заступник начальника ЦПК ім. Гагаріна¹ з науково-випробувальної та дослідницької роботи. З 1994 року президент благодійного фонду ім. Гагаріна. Ці факти усім відомі, але чим він запам'ятався для Білої Церкви?

В нашому місті є алея космонавтів, а на ній дерево посаджене за однією версією доньками космонавта, за іншою – самим Поповичем. Закінчив ремісниче училище № 5. Ось мабуть і все, що згадують білоцерківці про нього. Але це не все!

Космонавта Поповича урочисто зустрічали у нашому місті після його першого польоту в космос. Скоріш всього, це

¹ Центр підготовки космонавтів ім. Гагаріна.

відбулося 1 березня 1963 року. На підтвердження цього у фондах музею Білоцерківського національного аграрного університету збереглася фотографія.



Фото. Колектив інституту з космонавтом Поповичем та його батьками, 1 березня 1963 рік.

У подальшому Павло Романович неодноразово відвідував Білу Церкву. Саме тому йому було надано право урочистого відкриття змагань з боксу на кубок країн СНД, які проводились у нашому місті. Зараз ці змагання набули статус міжнародних на честь пам'яті космонавта Поповича.

Він також неодноразово відвідував Білоцерківський національний аграрний університет. Тому рішенням вченої ради університету, згідно протоколу №6 від 4 квітня 2008 року Павлу Романовичу Поповичу було присвоєно звання "Почесний професор" БНАУ.

Що не дивно, але ж Павло Романович не тільки проводив біологічні дослідження у космосі, але й з 1991 року й до кінця життя був директором інституту моніторингу землі та екосистем Всеросійського інституту сільськогосподарських аерофотогеодезичних досліджень земельного кадастру.



Фото. Колектив інституту з космонавтом Поповичем та його батьками, 1 березня 1963 рік.



Встреча с космонавтом - Ч. Поповичем 11.12.63г. в Черновцах.

Хоча сам Павло Романович у нас в місті не мешкав, але у місті мешкали його родичі. Так, автору цих рядків пощастило навчатися разом з племінниками космонавта – братом та сестрою Коцюбою Ігорем та Оленою. Які з 1985 по 1991 рр. навчалися у Білоцерківській середній школі № 8.

Хоча в моєму класі також навчалися учні Попова та Попович. Яких за іронією долі також вважали не тільки братом та сестрою, але й родичами космонавтів Попова та Поповича! Що, як ви розумієте було неправдою!

Відомо, що космонавт Попович цікавився різними видами спорту, але він також любив грати у більярд. Моєму батькові – Мартиненку В. В., підполковнику у відставці, під час проходження служби у ЗСУ, двічі пощастило зіграти з космонавтом у більярд. Він виявився здібним гравцем, та показав пару прийомів у грі. Це сталося, коли космонавт Попович декілька разів відвідував військове містечко № 1. Що також залишилось, як родинні спогади.

Цікаві факти:

1. Павло Романович був почесним громадянином дев'яти міст, серед яких не має рідного м. Узин.

2. За спогадами самого Павла Романовича його показники для першого польоту у космос були кращі, ніж у Гагаріна, але останнього обрали тому, що він був більш фотогенічнішим.

3. Його ім'я носить Запорізька дитяча залізниця.

4. Крім космонавта Поповича Павла Романовича на Україні також народився космонавт Попов Леонід Іванович.

5. Почесний професор Білоцерківського НАУ.

6. Вільно володів німецькою мовою.

7. Його ім'я носить одна з малих планет № 8444 у Всесвіті.

8. Перша донька, Наталка, народилась у м. Узин².

9. У Білій Церкві його ім'я носить СПТУ № 5.

² <https://fakty.ua/151978-doch-pavla-popovicha-chtoby-ya-nauchilas-plavat-papa-vel-menya-na-pirs-i-brosal-v-more-von-bereg-plyvi>

Наукове видання

Хронос. Зошит XVIII

Матеріали засідання краєзнавчого клубу
за грудень 2020 року

Під загальною редакцією
Євгена Чернецького

Коректори Олена Бульда, Євген Чернецький
Комп'ютерний набір авторів
Макет Є. Чернецького

На обкладинці та титульній сторінці вміщено
фотографію зустрічі П. Поповича у Білій Церкві 1963 р.

Підписано до друку 19.04.2021 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура "Palatino Linotype". Друк офсетний.
Зам. №

Друк ТОВ "Білоцерківдрук"
м. Біла Церква, бульвар Олександрійський, 22,
Тел. 045-63-5-16-18